

Det mener vi om ...

SANG I SKOLEN

Af Christian Steen Noringriis, projektleder og fagligt ansvarlig i Sangens Hus, christiansn@sangenshus.dk, marts 2024

Siden 2014 har Sangens Hus bl.a. arbejdet for at løfte sangen ude på landets folkeskoler. Men hvorfor er det vigtigt, at sangen foregår lige netop i folkeskolen?

»Alle har en stemme«. Sådan klinger Sangens Hus' motto. Siden 2014 har Sangens Hus arbejdet fokuseret og målrettet på at løfte sangen – bl.a. på skolerne – i Danmark med dette motto som en central fællesnævner.

Sang er nemlig en medfødt, naturlig udtryksform, hvis positive afledte effekter og egenskaber nærmest står i kø for at blive nævnt – fysiologiske såvel som sociale. Men hvorfor er det vigtigt, at sang foregår lige netop i folkeskolen?

Børn, der synger, bliver til voksne, der synger

Folkeskolen er en vigtig og central spiller i vores samfund både som dannelsesinstitution og som katalysator for fællesskaber. Og det er her, der opstår en oplagt kobling til sang: Sang kan nemlig være en genvej til fællesskabet og altså styrke skolens holdånd: i klassen, på årgangen, på lærerværelset, i skolebestyrelsen – ja, på hele skolen. Sang kan samle os. For når man synger sammen, mærker man, at man er fælles om noget tredje.

Vi ved fra forskning, at sang understøtter vigtige byggesten i børns udvikling bl.a. øget selvværd, en stærkere sproglig udvikling samt stærkere sociale kompetencer. Forskning peger desuden på, at børn der dyrker sang og musik tidligt i livet formentlig bliver ved med det i voksenlivet. Det vil sige: Børn, der synger, får ikke kun glæde af de mange positive afledte effekter som børn. De bliver ved med at nyde godt af dem som voksne.

For Sangens Hus er det derfor vigtigt, at alle børn møder sangen så tidligt som muligt i livet, så de kan blive trygge ved at bruge og udfolde deres stemmer – også som voksne.

Lige adgang til sangfællesskabet

Der er dog en ulighed i dagens Danmark ift., hvor og hvordan man møder sangen – hvis man overhovedet gør det. Her kan landets skoler spille en stor rolle. Sangen bør nemlig ikke kun være for dem, som enten kommer fra 'et hjem med klaver', eller er heldige at være på en skole med en stærk og velforankret sangkultur. Sangen bør være allemandseje og dermed en naturlig del af både børn og deres læreres skoleliv – fra sang til fællessamlingerne og i musikfaget til tværfaglige læringsforløb, hvor sang kan bruges ind i andre fagområder. For de børn, som ikke kommer fra en sangglad familie, kan skolen blive det sted, hvor de får muligheden for at blive en del af et sangfællesskab.

Vi ved fra egne og andres erfaringer, at et kompetenceløft i skolen centeret omkring sangen kan bidrage positivt til børnenes trivsel, deres måde at udtrykke og udfolde sig på samt styrke fællesskabsfølelsen, opmuntre til nye venskaber og skabe glæde blandt eleverne. Men en opkvalificering med fokus på sang og bevægelse styrker også musiklærerne i deres arbejde. Det viser resultaterne fra vores eget projekt, »Sang, bevægelse og læring«.

»Sang, bevægelse og læring«

Siden skoleåret 2016/2017 har Sangens Hus arbejdet målrettet med en national kompetenceudviklingsindsats for musiklærere og pædagoger, der varetager musikundervisning eller musikaktiviteter i folkeskolen. Det har vi gjort med projektet, »Sang, bevægelse og læring« (SBL).

Med fagligt afsæt i musikfagets fælles mål har kompetenceløftet haft til hovedformål at styrke skoleelevernes sanglige og musikalske udøvel-

se. Målet har bl.a. været, at eleverne skal kunne opleve en større fortrolighed med brugen af egen stemme, og at de skal kunne give udtryk for at trives ved at synge sammen med andre.

I løbet af projektperioden har der været SBL-deltagere i hele 96 byer, og i alt 179 skoler har haft minimum én musiklærer eller pædagog tilmeldt årskurset i SBL-projektet. Det svarer til lige knap hver sjette skole på landsplan.

Vi har også haft en del ikke-uddannede musiklærere igennem årskurset. Flere af dem har meldt tilbage, at de efterfølgende har opnået kompetencer til både at kunne varetage klasseundervisningsforløb og morgen- og fællessamlinger – alt sammen med krop og stemme som formidlingsredskab.

Evalueringresultaterne for SBL viser, at projektet har haft en stor effekt for den samlede målgruppe: musiklærere, pædagoger og eleverne. Underviserens tilbagemelding har bl.a. været, at SBL har givet dem en bedre forståelse for klasserumsledelse, en højere faglighed, nye metoder og værktøjer, øget selvværd og en større glæde ved at undervise.

For eleverne er tilbagemeldingen bl.a., at flere naturligt bryder ud i sang, og starter én med at synge, så følger de andre med. Derudover taler de om sang som bl.a. fællesskabskabende, glædesfrembringende, og at man »kan mere«, når man synger sammen med andre, end når man synger alene.

Fokus på det legende

I Sangens Hus kan vi se, at denne positive effekt bl.a. er opnået ved at flytte det sangfaglige fokus væk fra det performative og henimod en mere legende tilgang til krop og stemme. Altså at sanghandlingen hos eleverne ikke bliver præget af at skulle præstere og efterfølgende blive vurderet på, hvordan 'noget bør lyde'. I stedet er der fokus på det at synge sammen, og hvordan det føles.

Evalueringresultaterne fra SBL viser også, at et mere legende og kropsligt element i sangaktiviteterne udvikler børnene motorisk og giver deres sang et legende præg, som de kender fra frikvartererne og fritiden med spontane sange og danse. På den måde lærer børnene deres stemme at kende ved at få et intuitivt og naturligt forhold til den.

JYLLAND

1. Brande
2. Herning
3. Sunds
4. Horsens
5. Østbirk
6. Galten
7. Skive
8. Snedsted
9. Aarhus
10. Hørning
11. Ry
12. Thisted
13. Beder
14. Aabenraa
15. Rødekro
16. Broager
17. Augustenborg
18. Gråsten
19. Sønderborg
20. Haderslev
21. Vildbjerg
22. Srd. Feldring
23. Kibæk
24. Brændstrup
25. Bording
26. Ejstrup
27. Flensborg
28. Tinglev
29. Løgumkolster
30. Sydals
31. Mårslet
32. Harlev
33. Vojens
34. Tønder
35. Christianfeld
36. Slesvig
37. Mariager
38. Arden
39. Hjerm
40. Langå
41. Havndal
42. Stevnstrup
43. Randers

43 byer i Jylland

FYN

44. Middelfart
45. Tommerup
46. Aarup
47. Broby
48. Ferritslev
49. Årslev
50. Ringe
51. Brønderup
52. Ejby
53. Skårup
54. Ebberup
55. Nørre Aaby
56. Haarby
57. Svendborg
58. Kværndrup
59. Fåborg
60. Harndrup
61. Nyborg
62. Vestre Skerninge

19 byer på Fyn

SJÆLLAND

63. Brøndby
64. København
65. Slagelse
66. Vennelev
67. Gadstrup
68. Jyllinge
69. Viby Sjælland
70. Korsør
71. Dalmose
72. Vallensbæk
73. Vordingborg
74. Kalvehave
75. Kirke Såby
76. Hvalsø
77. Lejre
78. Roskilde
79. Kirke Hyllinge
80. Vedbæk
81. Præsto
82. Hørsholm
83. Helsingør
84. Gentofte
85. Danneberg
86. Holeby
87. Nykøbing Falster
88. Solled
89. Naksø
90. Horslunde
91. Guldborgsund
92. Hvidovre
93. Fredensborg
94. Dragør
95. Frederiksberg
96. Kokkedal

34 byer på Sjælland

Behov for øget fokus på musiklærerens rolle

Til trods for SBLs positive evalueringsresultater viser projektet også, at der i den grad er brug for en fokuseret indsats omkring sangen. Igennem SBLs levetid er projektets sangkonsulenter ofte blevet mødt af forskellige udfordringer, som mange musiklærere står med i deres dagligdag på skolerne. Her tegner sig et fælles mønster: Musiklæreren står ofte alene med opgaven om både at tegne og løfte skolens sangkultur, og de skal selv være kulturbærer for den danske sangtradition. Derudover oplever de, at musikfaget ikke blåstemples som alment dannende fag på lige fod med skolens andre fag.

På flere skoler er der desuden decideret mangel på uddannede musiklærere, ligesom der ofte er flere skjulte opgaver og forventninger til musiklæreren som fx at varetage morgensang og igangsætte og lede skolekor og lignende.

Fra blæksprutte til tovholder

Musiklærerfaget er desværre en presset størrelse. Faget beskæres mere og mere – bl.a. på landets læreruddannelser – hvilket går stærkt ud over både den musikalske fødekæde og fagets faglige kvalitet. Der er derfor brug for at sang (og musik)

bliver anerkendt som et håndværk, der kræver tid og fordybelse, for at man kan mestre det. Men der er også brug for flere ressourcer til at styrke sangen på landets skoler. Man kan i den forbindelse overveje, om musiklærerens funktion på skolerne også skal gentænkes, så den ikke udelukkende er fokuseret på selve undervisningsdelen.

Som en del af SBL-projektet gennemførte Sangens Hus i samarbejde med VIA University College i 2018 en pilotuddannelse som sang- og musikvejleder. Erfaringer og tilbagemeldinger fra det toårige forløb viser, at der er brug for et sang- og musikfagligt fyrtårn på skolerne og en tovholder for skolens musikkultur.

En musikvejlederrolle vil betyde, at sangen ikke nødvendigvis behøver at blive båret og igangsat af musiklæreren selv. Hun/han kan i stedet få en vejledende funktion for både lærer- og pædagogkollegaer, så andre fagligheder også kan blive klædt godt på, og føle sig trygge ved arbejde med sangaktiviteter – fx morgensang.

På den måde bliver sangen ikke den enkelte musiklærers ansvar men en opgave, der deles af flere af skolens lærere, hvilket bl.a. gør sangkulturen på skolen mere bæredygtig.

Det at have en musikvejleder vil altså give en bredere forankring af sangen på skolerne, flere syngende rollemodeller til eleverne og flere til at løfte opgaven med sang på den enkelte skole med musiklæreren som tovholder.

Et fokuseret samarbejde

I Sangens Hus drømmer vi om folkeskoler med sangkraft. Skoler, som arbejder fokuseret med at bruge sangen som katalysator for både fællesskab, trivsel og dannelse – sang som decideret didaktisk værktøj i tværfaglige forløb, men også som noget, der 'bare' skaber glæde i hverdagen.

Udover stor ledelsesopbakning på den enkelte skole og en evt. gentænkning af musiklærers rolle, kalder det drømmescenarie også på efteruddannelse, samarbejde og perspektiver. Det kræver, at vi, der arbejder med og omkring sang, går sammen om den her indsats, så vi taler med en samlet stemme.

Det var bl.a. derfor, at Sangens Hus inviterede til konference den 9/2-24, hvor vi satte spot på, hvordan vi får mere sang i skolen. Konferencen bød på mange værdifulde og interessante input til, hvad vi kan gøre for at skabe mere sang i skolen. Nogle af disse pointer har vi kondenseret til 13 sætninger, som vi vil bruge til vores videre arbejde inden for skoleområdet – gerne i samarbejde med andre.

Sang kan så meget i sig selv, men i samklang med andre, står den stærkere.

Fakta

- Denne artikel er den første i serien »Det mener vi om...«, hvor vi løbende vil sætte spot på Sangens Hus' holdninger til sang som middel og mål i sig selv. Du vil løbende kunne flere artikler i serien på: sangenshus.dk/nyheder
- Du kan læse mere om SBL og finde hele evalueringen af projektet på sangenshus.dk/sbl
- Læs om konferencen, »Sang i skolen – hvad skal der til?«, og få de 13 opsummerede pointer fra dagen på sangenshus.dk/de-13-bedste-pointer-om-sang-i-skolen
- På Videncenter for Sangs hjemmeside kan du blive klogere på forskning i sang. Læs mere på videncenterforsang.dk
- Du kan læse mere om Sangens Hus, og hvordan vi arbejder på sangenshus.dk/om-sangens-hus

Christian Steen Noringriis

Efterhånden ved man meget om, hvad sang kan – men hvad mener Sangens Hus om, hvordan den viden skal omsættes i praksis? Det kan du blive klogere på i denne artikelserie, som vi har valgt at kalde »Det mener vi om...«, hvor vi løbende vil sætte spot på Sangens Hus' holdning til sang som både middel og mål i sig selv.

**Sangens
Hus**
Alle har en stemme